

Referat af møde i Danske Underviserorganisationers Samråd

Tid: Torsdag den 17. august kl. 12.00 til fredag den 18. august kl. 12.30

Sted: Hornstrup Kursuscenter, Hornstrup Kirkeby, Kirkebyvej 33, 7100 Vejle.

Dagsorden

1. Meddelelser
2. Fonde og sponsorer i uddannelsessektoren
3. Unge uden uddannelse og job
4. Søgning og optag på uddannelserne samt mangelsituationen de kommende år
5. Muligheder og udfordringer i samarbejdet i DUS
6. Valg af formand for perioden 2024-2025
7. Valg af arbejdsudvalg for perioden 2024-2025
8. Udpegning af sekretariat for perioden 2024-2025
9. Eventuelt

Deltagere

Gordon Ørskov Madsen, DLF

Hanne Pontoppidan, Uddannelsesforbundet

Morten Bay, Uddannelsesforbundet

Thomas Kepler, GL

Monica Lendal Jørgensen, Frie Skolers Lærerforening

Rikke Josiasen, Frie Skolers Lærerforening

Tommy Dalegaard Madsen, DM

Camilla Gregersen, DM, deltog fra dagsordenens punkt 3.

Dorte Lange, DLF, deltog til og med dagsordenens punkt 4

Fra organisationernes sekretariater deltog derudover

Magne Vilshammer, Danmarks Lærerforening

Birgitte Johansen, Uddannelsesforbundet

Gitte Grønnemose Butler, GL

Kristian Lysholt Mathiasen, GL, deltog fra dagsordenens punkt 4.

Lau Svendsen-Tune, DM

Pia Brønning, Frie Skolers Lærerforening

Samt Rasmus Møller, DUS' sekretariat.

Punkt 1 Meddelelser

Bilag 1: Referat af møde i arbejdsgruppen DLI den 2. maj 2023

Bilag 2: Referat fra møde i arbejdsgruppen vedr. arbejdsmiljø den 15. maj 2023

BESLUTNING

Camilla Gregersen, DM, orienterede om DM's fusion med Jordbrugsakademikerne og forberedelserne af fusion med Forbundet Kultur og Information. Fusionerne er stemt hjem med klar tilslutning i alle organisationer. Den seneste fusion med Forbundet Kultur og Information træder i kraft pr. 1. november 2023.

Punkt 2 Temadrøftelse om fonde og sponsorer i uddannelsessektoren

Bilag

Bilag 1: Fondens Videnscenters præsentation fra mødet (udsendes kun til forretningsudvalget)

Bilag 2: Lucas Cones præsentation fra mødet.

Sammenfatning

Forretningsudvalget fortsætter drøftelsen fra februardøftelsen om udfordringer og muligheder i fondsfinansiering og sponsorater i uddannelsessektoren med afsæt i eksterne oplæg.

Indstilling

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at forretningsudvalget tager oplæggene til efterretning.
- at forretningsudvalget drøfter, hvilke rammer der bør være for sponsorering og fondsfinansiering i uddannelsessektoren.

Sagsfremstilling

DUS' forretningsudvalg indledte på mødet den 10. februar 2023 en drøftelse af udfordringer og muligheder i fondsfinansiering og sponsorater i uddannelsessektoren.

Der var gennemgående i tilbagemeldingerne fra organisationerne, at uddannelse bør være offentligt finansieret. Samtidig kan ekstern finansiering til særlige forløb og projekter imidlertid være en mulighed for uddannelsessektoren. Problematikken opstår, når fonde, sponsorer og andre via økonomi begrænser enten det fagprofessionelle råderum eller det politiske beslutningsrum.

Det var ligeledes gennemgående i drøftelsen, at der blandt organisationerne ikke er et egentlig overblik over omfanget af fondsfinansiering og sponsorering i uddannelsessektoren. Daværende undervisningsminister Merete Røisager lagde i 2018 op til en kortlægning af folkeskolers samarbejde med private fonde. Formålet var bl.a. at "afklare, hvordan vi understøtter et samarbejde med fondene, så alle er bevidste om deres roller, og så indsatserne skaber reel værdi og gode rammer for skolerne og eleverne". Undersøgelsen er imidlertid blevet skrinlagt under efterfølgende undervisningsministere.

For at udfolde emnet yderligere er der på mødet den 17.-18. august arrangeret følgende eksterne oplæg. Hensigten er at give input til forretningsudvalgets drøftelser fra forskellige positioner i feltet.

- Lucas Cone, Ph.d.-studerende og adjunkt v. Københavns Universitet, vil præsentere pointer fra sin forskning om sponsorering i undervisningssektoren, herunder bl.a. privatisering, branding, og udviklingen af såkaldte "profilskoler". Indlægget vil have hovedvægt på de kvalitative effekter på undervisning og undervisningsinstitutioner.

- Hanne Elisabeth Rasmussen, direktør i Fondens Videnscenter, vil give et indblik i omfanget af fondsfinansiering i uddannelsessektoren med afsæt i videnscenterets bevillingsanalyse om uddannelses- og oplysningsformål. Fondens Videnscenter er etableret af en række filantropiske foreninger og fonde med det formål bl.a. at øge samfundets viden om filantropiske fonde og foreningers arbejde og betydning for samfundet. Størstedelen af landets store fonde er medlem af videnscenteret.

Herefter lægges op til en fælles drøftelse med oplægsholdere. Efter oplægsholderne har forladt mødet, samler forretningsudvalget op på drøftelsen.

Videre proces

Der er som udgangspunkt ikke lagt op til konkrete fælles initiativer i DUS på baggrund af drøftelsen. Forretningsudvalget kan således vurdere, om der er områder eller fælles emner, der med fordel kan tages op til fortsat drøftelse mv.

BESLUTNING

Forretningsudvalget tog de to eksterne oplæg til efterretning. Det er organisationernes oplevelse, at der både er sket en markant stigning i volumen på fondsfinansiering i uddannelsessektoren, og at måden, fondene interagerer med sektoren på, har ændret sig.

Der var i den efterfølgende drøftelse et ønske om at adressere udfordringerne i samarbejde med andre parter omkring uddannelsessystemet for at få klarere rammer for fondes involvering. Der var i en sammenhæng en opmærksomhed på, at det kræver erfaring og viden både at kunne uddele midler på en god måde og at kunne modtage dem.

Arbejdsudvalget drøfter på et kommende møde, hvordan man kan gå videre med dagsordenen i DUS.

Punkt 3 Hvordan får vi alle med i uddannelsessystemet?

Vedlagt

Ingen bilag.

Sammenfatning

Organisationerne i DUS står på skift for at tage et relevant emne op på møder i forretningsudvalget. Danmarks Lærerforening vil med afsæt i et oplæg om foreningens egne overvejelser på området lægge op til en drøftelse af udfordringen med at få alle med i uddannelsessystemet.

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at Danmarks Lærerforenings oplæg tages til efterretning
- at forretningsudvalget drøfter udfordringen med afsæt i en kort præsentation fra organisationerne af de centrale udfordringer og dilemmaer inden for eget område.

Sagsfremstilling

Unge uden uddannelse og job har været i politisk fokus gennem mange år. Det er også et omdrejningspunkt i den siddende regerings regeringsgrundlag fra december 2022. Her fremgår det bl.a., at regeringen vil indkalde til trepartsforhandlinger og samle alle ansvarlige kræfter i samfundet om at finde nye veje og løsninger for de unge.

Også Reformkommissionen har haft fokus på unge uden uddannelse og job. I sin tredje og sidste afrapportering af nye reformveje kom kommissionen med en analyse af problemstillingen og en række forslag. I reformkommissionens udspil beskrives gruppen som 42.000 unge i aldersgruppen 15-24 år, som hverken har job eller uddannelse.

En gennemgående begrundelse for det politiske fokus er behovet for arbejdskraft; dvs. at gruppen repræsenterer en arbejdskraftreserve. Men udfordringen har først og fremmest store menneskelige konsekvenser ift. mulighederne for at leve et godt liv. Problematikken findes inden for alle dele af uddannelsessektoren og ikke mindst i overgangene mellem niveauerne.

Danmarks Lærerforening vil på mødet orientere om sine overvejelser og perspektiver ift. at sikre, at gruppen af børn og unge uden for uddannelse og arbejdsmarkedet bliver mindre i fremtiden.

Elementer i det oplæg vil bl.a. være:

- Der er behov for tidlige indsatser og investeringer i at styrke undervisningsfællesskaberne i skolen. Jo senere man sætter ind overfor elever med særlige behov, jo større indsatser skal der til – og jo dyrere er det. Derfor bør der investeres i forebyggelse og i en tidlig indsats – bl.a. med to-lærer timer eller co-teaching, støtte i klassen fra PPR mm.
- Over en længere årrække er der kommet stigende fokus på elevudbytte og præstationer. Samlet set har det bidraget til, at flere elever mistrives og føler sig stressede. Derfor bør der arbejdes for at skrue ned for karakterer, test, prøver, uddannelsesparathedsvurdering.
- Udsatte elever har ofte flere faglige, personlige og sociale udfordringer på samme tid. En del af dem handler om problemer i fritiden og i hjemmet. Der er behov for specialkompetencer som f.eks. skolepsykolog, der kender hverdagen i folkeskolen, forstår klasselokalet og fællesskabet og derfor kan understøtte praksis.
- Folkeskolens formål og elevernes almene dannelse fordrer en undervisning, der er langt mere varieret end det er tilfældet i dag. En mere praktisk og anvendelsesorienteret undervisning kan også gøre folkeskolen mere rummelig og give alle elever succesoplevelser. Derfor bør der investeres i både lærerkompetencer, samarbejde med det omgivende samfund og faglokaler.
- Skolens læreplaner bør skrives om, så de lægger op til en mere varieret undervisning – herunder de praktiske aspekter.
- Det er vigtigt, at alle elever tilbydes kvalificeret uddannelses- og erhvervsvejledning, som kan hjælpe dem med personlig afklaring til at træffe et rigtigt uddannelsesvalg. Vejledningen skal også bidrage til at identificere de elever, som har særlige behov for støtte, og som måske ikke er klar til at gå den almindelige vej til en erhvervsskole eller et gymnasium.
- Et væsentligt aspekt af indsatsen for unge, som er i risiko for at ende i restgruppen, er økonomi. De særlige indsatser og tilbud koster penge og er nogle gange dyrere end de almene tilbud. Økonomi spiller en afgørende rolle. Et stigende antal elever visiteres til specialundervisning og specialpædagogisk støtte, hvilket er langt dyrere end normalundervisningen. Men det er den almene undervisning, der betaler prisen og dermed gradvist bliver stadigt mere udsultet.

Efter oplægget fra Danmarks Lærerforening lægges der op til, at organisationerne kort beskriver de centrale udfordringer og dilemmaer inden for deres dele af uddannelsessektoren.

Videre proces

Det planlagte oplæg fra Frie Skolers Lærerforening på forretningsudvalgsmødet i maj blev udsat, da mødet blev afviklet ved skriftlig votering.

Derfor er rækkefølgen for organisationernes oplæg på de resterende møder i DUS' forretningsudvalg i 2023 som følger:

26. oktober: Frie Skolers Lærerforening (udsat fra sidst)

11. december: DM

BESLUTNING

Forretningsudvalget tog oplægget fra Danmarks Lærerforening til efterretning.

Forretningsudvalget drøftede herefter problemstillingen, herunder hvordan man sikrer et uddannelsessystem, der også er ramme for et godt børne- og ungdomsliv. Tidlig investering var et gennemgående tema i drøftelsen.

På baggrund af drøftelsen besluttede forretningsudvalget at invitere Rasmus Meyer, formand for den nyoprettede trivselskommission, til et møde med DUS-organisationerne.

Forretningsudvalget overvejer i den sammenhæng, om opsamlingen på DUS' trivselskonference kan være et udgangspunkt for et evt. fælles indspil til Trivselskommissionen.

Punkt 4 Søgning og optag på uddannelserne samt mangelsituationen de kommende år

Vedlagt

Ingen bilag

Sammenfatning

DM lægger op til en drøftelse af, hvordan man får skabt en hensigtsmæssig og passende søgning til de videregående uddannelser. Drøftelsen indledes af et oplæg fra DM om søgemønstre og optag på de videregående uddannelser.

Indstilling

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at forretningsudvalget drøfter problematikken med afsæt i oplægget fra DM

Sagsfremstilling

Årets søgning og optag på de videregående uddannelser var højere end i 2022. Man skal imidlertid tilbage til 2012 for at se et lavere søgningstal.

DM vil på mødet lægge op til en drøftelse af, hvordan man får skabt en hensigtsmæssig og passende søgning til de videregående uddannelser, og om hvordan undervisningssystemet hænger sammen. Drøftelsen indledes af et oplæg fra DM om søgemønstre og optag på de videregående uddannelser og kan ses som en optakt til diskussionerne i et Nationalt Kompetenceråd.

På professionsuddannelserne er der allerede en mangelsituation på arbejdsmarkedet. Men der er også mange uddannelser på universitetets områderne, hvor der er få ansøgere og ledige pladser. Inden for det naturvidenskabelige er der ledige pladser på kemi, fysik, datalogi og matematik. Ligeledes lider sprogfagene endnu en gang, hvor der er ledige pladser på tysk, fransk – og sågar engelsk. Også klassiske humanistiske fag som historie har ledige pladser, og snittet er i frit fald.

Samlet set er der over 500 ledige studiepladser på de videregående uddannelser. Samtidig er der en enorm søgning til de samfundsvidenskabelige uddannelser, hvor mange ender med at blive afvist.

Ser man på 2022, er det kun hver tiende elev, som blev færdig med gymnasiet i 2022, der gik direkte videre til en ny uddannelse. Det er også den tendens, der gør sig gældende i årets søgning til de videregående uddannelser.

Denne viden ønsker vi i DM ikke samler sig som en kritik af gymnasierne. Men der er grund til at se på, hvor de unge går hen – både efter folkeskolen, efter ungdomsuddannelse og på erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Og der er grund til at se på, om strukturer leder de studerende de rette steder hen (selvsagt med respekt for de unges frie uddannelsesvalg).

I DM er vi særligt bekymret for sproguddannelserne, men faktisk også for flere af de klassiske naturvidenskabelige fag og de klassiske humanistiske fag. Bliver der mangel her (og det er på vej allerede), får det fatale følger for hele uddannelsessystemet, for så er der ikke kvalificerede undervisere til hverken professionshøjskolerne eller ungdomsuddannelserne, og det vil forplante sig videre i uddannelsessystemet.

BESLUTNING

Camilla Gregersen, DM, orienterede om det aktuelle optag på de videregående uddannelser samt DM's opmærksomheder i forbindelse med udviklingen. Forretningsudvalget tog oplægget til efterretning.

Der var i den efterfølgende drøftelse en fælles opmærksomhed på muligheder for sporskifte og videreuddannelse som underviser samt på den fødekæde, der er fra forskningsmiljøer på f.eks., trængte sprogfag på universiteterne, over professionshøjskoler og gymnasier til grundskolen.

Punkt 5 Udfordringer og muligheder i samarbejdet i DUS

Vedlagt

Bilag 1: DUS' forretningsorden.

Bilag 2: DUS' vedtægter.

Sammenfatning

Der lægges op til en drøftelse af udfordringer og muligheder i samarbejdet i DUS, herunder om der på baggrund af perioden siden sidste internatmøde er grund til at overveje ændringer i samarbejdet eller samrådets organisering.

Thomas Kepler, GL, vil stå for afviklingen af punktet.

Arbejdsudvalget indstillinger til forretningsudvalget,

- at forretningsudvalget drøfter organisationernes oplevelser af udfordringer og muligheder i samarbejdet i DUS
- at forretningsudvalget drøfter, om der på baggrund heraf skal ske ændringer i indhold, frekvens eller samarbejdsformen i DUS.

Sagsfremstilling

Jf. vedtægternes § 1 er DUS' formål ”at sikre de tilsluttede underviserorganisationer størst mulig indflydelse på de faglige og pædagogiske forhold, som samrådet beslutter sig til at samarbejde om. Dette formål søges bl.a. opfyldt ved, at organisationerne samarbejder, koordinerer og informerer tættest muligt om fælles interesseområder.”

Som en del af internatmødet lægges der op til, at forretningsudvalget drøfter muligheder og udfordringer i samarbejdet i DUS.

Relevante overskrifter i drøftelsen kunne være:

- Organisationernes ambitionsniveau for samrådet og prioritering af deltagelse.

- Organisationernes oplevede værdi af samrådets møder overfor den tid og de ressourcer, der lægges i samarbejdet
- Samarbejdet om konkrete produkter, debatoplæg mm.
- Relevansen af de temaer og drøftelser, der finder sted i samrådet, overfor egne dagsordner i organisationerne
- Koblingen af den politiske dialog i samrådet til organisationernes sekretariater.

Drøftelser i DUS siden sidste internatmøde

Forretningsudvalget har flere gange tidligere fastslået, at hjørnestenen i samarbejdet er netværket og dialogen mellem underviserorganisationerne. Derudover kan man samarbejde om indsatser og initiativer, når lejlighederne byder sig.

Siden sidste internatmøde har organisationerne på møder i forretningsudvalget bl.a. drøftet børn og unges trivsel, div. udspil om national uddannelsespolitik (Danmark kan mere III, regeringsgrundlaget for SMV-regeringen mv.) orienteringer om international uddannelsespolitik, situationen i Ukraine, samt Reformkommissionen.

Derudover indførte forretningsudvalget i 2021, at organisationerne hver især fik et større ansvar for indholdet i møderne ved på skift at skulle stå for et oplæg om et selvvalgt emne. Foruden oplæg til dette møde, har der bl.a. været oplæg om privatisering af uddannelse (Uddannelsesforbundet), elevfordeling (GL), mentoruddannelse (FSL), ulighed i uddannelse (DM), rekruttering og fastholdelse (DLF), TR-uddannelse (uddannelsesforbundet) og sprogfag i krise (GL).

Af mere udadrettede aktiviteter afholdt forretningsudvalget i november 2021 en konference om børn og unges trivsel. Derudover er der publiceret to debatindlæg om hhv. børn og unges trivsel (Information maj 2022) samt om en ny kurs for uddannelse i valgkampen (Altinget oktober 2022) Der har været arbejdet på yderligere debatindlæg, der ikke er publiceret – enten fordi det ikke lykkedes at få dem indrykket i relevante aviser, eller der ikke var opbakning blandt alle organisationerne i DUS til den konkrete ordlyd.

Organisatorisk opsætning i DUS

Organisatorisk set består samrådet af

- Forretningsudvalget
- Arbejdsudvalget
- DUS' arbejdsgrupper:
 - DUS' arbejdsgruppe vedr. arbejdsmiljø,
 - DUS' arbejdsgruppe vedr. internationale forhold (DLi)

Hertil kommer det valgfri samarbejde om psykisk arbejdsmiljø, psykisk rådgivning og arbejdsskadesager.

Arbejdsudvalget og forretningsudvalget mødes 6 gange om året. De senere år har enkelte møder været afviklet ved udsendelse af materialet og med skriftlig votering. Det har typisk været møderne i december måned.

De to nedsatte arbejdsgrupper mødes normalt 4-6 gange om året. Arbejdsgrupperne er bemandet af medarbejdere fra organisationernes sekretariater samt politisk valgte og referer kun sjældent til forretningsudvalget.

I de senere år har der været en ændring af sammensætningen af samrådet. Således valgte BUPL at træde ud af samrådet med effekt fra 1. januar 2021. I 2023 har DM meddelt, at deres formand ikke

nødvendigvis vil prioritere at deltage i alle møder i DUS fremover. DM vil dog fortsat være fast repræsenteret ved organisationens andet medlem af DUS' forretningsudvalg.

Videre proces

Arbejdsudvalget og sekretariatet følger op på drøftelsen.

BESLUTNING

Forretningsudvalget drøftede udfordringer og muligheder i samarbejdet i DUS.

Forretningsudvalget bekræftede, at den grundlæggende værdi i DUS-samarbejdet er dialogen mellem underviserorganisationerne om emner, der går på tværs af organisationernes interessefelter. Der var i den sammenhæng opbakning til at fortsætte med, at organisationerne på skift orientere om et relevant emne på møderne i DUS.

Forretningsudvalget besluttede samtidig, at man ønsker en revision af DUS' vedtægter og forretningsorden, så der er bedre overensstemmelse med samrådets formål i dag. I den sammenhæng kan der ligeledes ses på organisering, mødefrekvens mm.

Arbejdsudvalget vender tilbage med et konkret oplæg til drøftelse på et kommende møde.

Forretningsudvalget opfordrede sekretariatscheferne/direktørerne for organisationerne om at vende økonomien i DUS.

Punkt 6 Valg af formand for perioden 1/1 2024 til 31/12 2025

Vedlagt

Ingen bilag.

Sammenfatning

Forretningsudvalget skal vælge en formand for samrådet for de kommende to år.

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at Gordon Ørskov Madsen genvælges som formand for DUS.

Sagsfremstilling

Jf. forretningsordenens § 2 vælger forretningsudvalget en formand for DUS for en toårig periode. Formandsposten har indtil nu været varetaget af formanden for Danmarks Lærerforening.

Jf. DUS' forretningsorden leder formanden samrådets arbejde og kan træffe afgørelse i rene ekspeditionssager, som fremkommer mellem forretningsudvalgsmøderne. Formanden har derudover ansvaret for samrådets sekretariatsfunktion.

Formanden indgår automatisk i DUS' arbejdsudvalg.

Videre proces

Den valgte formand tiltræder formelt pr. 1. januar 2024.

Forretningsudvalget vælger igen en formand i efteråret 2025 for perioden 2026-2027.

BESLUTNING

Forretningsudvalget tiltrådte indstillingen.

Gordon Ørskov Madsen, Danmarks Lærerforening er dermed genvalgt som formand for samrådet frem til 31. december 2025.

Punkt 7 Valg af arbejdsudvalg for perioden 1/1 2024 til 31/12 2025

Vedlagt

Ingen bilag.

Sammenfatning

Forretningsudvalget skal vælge et arbejdsudvalg for samrådet for de kommende to år.

Indstilling

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at det nuværende arbejdsudvalg genvælges for den ny valgperiode.

Sagsfremstilling

Jf. forretningsordenens § 2 vælger forretningsudvalget blandt sine medlemmerne 3 personer, som sammen med formanden udgør et arbejdsudvalg. Valgene gælder for en periode på 2 år.

Arbejdsudvalget forbereder forretningsudvalgets møder. Arbejdsudvalget kan derudover træffe beslutning i sager, hvor behandlingen ikke kan afvente det næste ordinære forretningsudvalgsmøde. Ved formandens forfald ledes forretningsudvalgets møder af ét af de øvrige medlemmer af arbejdsudvalget.

Foruden formanden består arbejdsudvalget i den nuværende valgperiode af:

- Hanne Pontoppidan, Uddannelsesforbundet
- Tomas Kepler, Gymnasieskolernes Lærerforening
- Monica Lendal, Frie Skolers Lærerforening

Videre proces

Det ny arbejdsudvalg tiltræder formelt pr. 1. januar 2023. Praksis har dog hidtil været, at evt. nye medlemmer af arbejdsudvalget inviteres til at deltage i de resterende møder i indeværende år.

Forretningsudvalget vælger igen et arbejdsudvalg i efteråret 2025 for perioden 2026-2027.

BESLUTNING

Forretningsudvalget tiltrådte indstillingen.

Arbejdsudvalget består således af formanden for DUS samt Hanne Pontoppidan, Uddannelsesforbundet, Tomas Kepler, Gymnasieskolernes Lærerforening, og Monica Lendal Jørgensen, Frie Skolers Lærerforening frem til 31. december 2025.

Punkt 8 Udpegning af sekretariat for perioden 1/1 2024 til 31/12 2025

Vedlagt

Ingen bilag.

Sammenfatning

Forretningsudvalget skal vedtage, hvilken af de tilknyttede organisationer der skal varetage sekretariatsfunktionen for DUS for perioden 1. januar 2024 til 31. december 2025.

Arbejdsudvalget indstiller til forretningsudvalget,

- at Danmarks Lærerforening genvælges som sekretariat.

Sagsfremstilling

Jf. vedtægternes § 7 varetages sekretariatsfunktionen for DUS af en af de tilsluttede organisationer. DUS' formand er ansvarlig for sekretariatet.

Der er tradition for, at forretningsudvalget på internatmøderne bekræfter, hvilken organisation der skal varetage funktionen. Sekretariatsfunktionen har hidtil været varetaget af Danmarks Lærerforening.

Organisationerne i DUS betaler via kontinentet et tilskud til varetagelse af opgaven. Beløbet fastlægges i forbindelse med de årlige behandlinger af DUS' budget.

BESLUTNING

Forretningsudvalget tiltrådte indstillingen.

Punkt 9 Eventuelt

Intet til referat.

BILAG

Møde i DUS' forretningsudvalg

PUNKT 1

DLI-møde tirsdag 2. maj 2023 kl. 13-15

Danmarks Lærerforening, Vandkunsten 12, Lokale 121/[Microsoft Teams](#)

Deltagere: Casper Poulsen (BUPL), Jan Bauditz (DLF), Frank Jørgensen (Uddannelsesforbundet), Jasper Holm (GL), Mads Flyvholm (DM), Laurits Stoklund Larsen (DLI), Kristina Aaltonen (DLI),
Afbud: Tine Kirkegaard (FSL)

1. Godkendelse af dagsorden

Konklusion:

Dagsorden blev godkendt

2. Godkendelse af referat fra DLI-møde 19/9 2022

Bilag: 2.1. Udkast til referat for DLI-møde 19/9 2022

Forslag til konklusion

At referatet for DLI-mødet 19/9 2022 godkendes

Konklusion:

Referat blev godkendt

3. Fonde i uddannelsessektoren – internationalt og nationalt

Bilag: 3.1. DLI-notat 2023-01 Bevillinger fra danske fonde til uddannelse i perioden 2016-2021, 3.2. DLI-notat 2022-10 LEGO Fonden som uddannelsespolitisk aktør, 3.3. DLI-notat 2023-02 - Almene og erhvervsdrivende fonde, 3.4. DLI-notat 2023-03 - Fondes internationale uddannelses- og folkeoplysningsaktiviteter

Private fondes bevillinger til uddannelsessektoren har i de seneste år fået større og større betydning – både nationalt og internationalt. F.eks. er LEGO Fonden, der i 2021 gav bevillinger på 2,8 milliarder kr. til uddannelsesprojekter nationalt og internationalt, verdens største fond på uddannelsesområdet. På den nationale scene steg private fondes bevillinger i 2021 med samlet 6 milliarder i 2021, hvoraf uddannelses- og folkeoplysningsområdet – og især grundskolen - stod for en vækst på ca. 1,5 milliarder kr. Fondene målrettede dermed 15 % af deres samlede bevillinger mod uddannelse og folkeoplysning.

Education International har samarbejde med fonde i forbindelse med forskellige aktiviteter og de øvrige nordiske landes underviserorganisationer har udtrykt interesse for at høre mere om udviklingen i Danmark. DUS FU har en drøftelse om fonde i uddannelsessektoren på et kommende møde.

På baggrund af ovenstående drøfter DLI derfor medlemsorganisationernes perspektiver på fondes rolle i de forskellige dele af uddannelsessektoren i Danmark samt internationalt.

Forslag til konklusion

At drøftelsen tages til efterretning, og at der eventuelt aftales videre arbejde på området i DLI.

Konklusion:

Fondenes stærkt øgede involvering i uddannelsessektoren påvirker de forskellige dele af uddannelsessektoren forskelligt og fondsfinansierede projekter har ligeledes forskellige foki i de forskellige dele af sektoren. Mest udtalt er påvirkningen af forskning, og dermed universiteter. Fondenes involvering i international uddannelsespolitik, herunder bistandsområdet fylder en hel del, og har sådan set gjort det længe. Dog er det direkte partnerskab mellem fx FN/OECD og fondene eskaleret. Fondene er blevet uddannelsespolitiske aktører, ofte med direkte adgang til de store

internationale politiske institutioner. Her er særligt LEGO Fonden en ganganger som sponsor og direkte involveret i større internationale aktiviteter, hvilket naturligvis har særlig dansk interesse. Nogle medlemsorganisationer i DLI har arbejdet mere med at udvikle en ”fondspolitik” end andre. Fx har DLF en fondspolitik og DM arbejder meget med spørgsmålet om private fonde ift. forskningsmidler. Men generelt mangler DLI og dets organisationer tilstrækkelig viden på området samt konkrete eksempler, ikke mindst pga. den hurtige udvikling, DLI-kontoret udarbejder derfor en minirapport på baggrund af input fra medlemsorganisationerne med eksempler på om og i givet fald hvordan fondenes involvering i uddannelsesområdet påvirker deres del af uddannelsessektoren (fx børnehaver, gymnasier) samt den eventuelle påvirkning af arbejde i tredjelande. DLI har udarbejdet en rapport der delvist kan anvendes som skabelon for formatet – om kommercialisering i og af uddannelse. Den blev udarbejdet forud for EI’s kongres i 2019.

4. EU-sager

Bilag: 4.1 DLI-note 2023-02 Rådsmøde for uddannelse 7/3 2023, 4.2. DLI-note 2023-01 Det europæiske år for færdigheder 2023, 4.3. DLI høringsvar til Kommissionens forslag til rådshenstilling ”key enabling factors for successful digital education and training - UDKAST 4.4. DLI høringsvar til Kommissionens forslag til rådshenstilling ”improving the provision of digital skills in education and training”, 4.5. Rapport fra Kommissionen om gennemførelse af rådshenstillingen om automatisk gensidig anerkendelse

Kommissionen har fremsat to forslag til rådshenstillinger om digitalisering i uddannelse, som er sendt i høring i Børne- og Undervisningsministeriets EU-Specialudvalg **med høringsfrist torsdag den 4. maj 2023**. DLI-kontoret har på den baggrund udarbejdet forslag til høringsvar (bilag 4.3. og 4.4.), som kan drøftes på mødes med forslag om **frist til tilbagemeldinger onsdag den 3. maj**.

Der er rådsmøde for uddannelse og ungdom den 15.-16, maj 2023. DLI har afgivet høringsvar til udkast til samlenotat. På rådsmødet bliver forslag ”Rådskonklusioner om videre skridt til at virkeliggøre automatisk gensidig anerkendelse inden for uddannelse”. **Der lægges op til en drøftelse af sagen, og om den giver anledning til videre skridt, herunder eventuelt at bede om et møde med ministerierne herom**. Se også vedlagte bilag 4.5. rapport fra Kommissionen om gennemførelse af rådshenstillingen.

På rådsmødet for uddannelse den 7. marts blev et sæt rådskonklusioner om færdigheder og kompetencer med henblik på den grønne omstilling. Rådskonklusionerne indeholder bl.a. kortlægning af fremtidens færdighedsbehov med inddragelse af relevante aktører, anfører behov for at uddannelsesinstitutioner undersøger ”hvordan der innovativt og fleksibelt kan skabes muligheder for at tilegne sig grønne færdigheder” og at videreuddannelse af lærere og undervisere er vigtigt.

Det Europæiske år for færdigheder 2023 skydes i gang på Europadagen 9. maj og kommer til at løbe et år frem. Se mere om sagen i bilag 4.1. samt her: [European Year of Skills 2023 \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/european-year-of-skills-2023). Det forventes, at DA og FH igangsætter initiativer ifm. Færdighedsåret.

Af øvrige sager kan nævnes:

- Forslag til forordning om harmoniserede regler for kunstig intelligens
- Kommissionens forslag til rådshenstillinger om ”enabling factors for digital education” og om ”improving the provision of digital skills” – forventes vedtaget af Kommissionen snart
- Kommissionens forslag til rådshenstillinger om henholdsvis ”opdatering af kvalitetsrammen for praktikophold” og ”rammeværket for læringsmobilitet” (efterår 2023)

Forslag til konklusion

At orientering og drøftelser tages til efterretning

Konklusion:

Særligt de to forslag til rådshenstillinger blev drøftet som forberedelse af DLI’s høringsvar.

5. DLI-møder 2023

Bilag 5.1. Oversigt DLI-møder 2023 – udkast

Tidspunkter for DLI-møder korrigeres efter behov. DLI drøfter forslaget om møder i Bruxelles den 5.-6. september 2023. Derudover vil der være behov for at finde en ny dato for decembermødet.

Forslag til konklusion

At oversigt over DLI-møder godkendes med eventuelle korrigeringer

Konklusion:

Mødet ultimo maj blev flyttet til den 13. juni. Dato for møder i Bruxelles blev flyttet til 26.-27. september.

6. Orientering fra DLI's medlemsorganisationer

DLI's medlemmer orienterer om relevante sager og møder. Derudover foreslås kort drøftelse af følgende møder:

- TUAC Working Group on Education and Skills, 4.-5. maj 2023 i Paris
- International Summit on the Teaching Profession, 25.-27. april 2023 i Washington
- Nordisk uddannelsestopmøde, 3. maj 2023 i Reykjavik
- Education International 9th World Congress, 11.-13. juli 2023

Forslag til konklusion

At orientering og drøftelser tages til efterretning

8. Eventuelt

Til DUS' arbejdsgruppe vedr. arbejdsmiljø

Den 15. maj 2023

Referat fra møde i DUS' arbejdsgruppe vedr. arbejdsmiljø

Mandag den 15. maj 2023 kl. 10.00-12.00 på teams

Ad 1. DCUM

Tine refererede fra DCUM's bestyrelsesmøde den 14. marts 2023. Der skal ansættes en ny direktør, men aktiviteterne holdes i gang. Bestyrelsesmødet havde primært orienteringer på dagsorden: dvs. om årsrapport, og kommunikationsstrategi. Der forventes et fortsat samarbejde med danske skoleelever om at uddanne undervisningsmiljørepræsentanter. Det kommer på finansloven. Den nye tilsynsmodel - Udviklingen er godt i gang - den præsenteres på næste bestyrelsesmøde. Der har været stor søgning fra forvaltninger og skoler til pædagogisk grundkursus om mobning. Det er til den ny minister igen indstillet, at undervisningsprisen bortfalder, da den er utidssvarende.

Det blev drøftet i hvilket omfang al DCUM's gode materiale kommer ud og lever. En debat vi også kender fra BFA.

Louise Klinge holdt et oplæg med titlen: "Om børn og unges grundlæggende behov - betydning for trivsel og fællesskaber". Bogen "Det gode skoleliv" kan bruges som inspiration, hvis man vil vide mere. I oplægget talte Louise Klinge bl.a. om børn og unges grundlæggende behov for tryghed i form af struktur og gode fysiske rammer. Hvorledes engagement skabes gennem samhørighed, kompetence og autonomi. Og at eleverne har brug for grønne omgivelser, hvile og motion. Også den negative effekt af for meget skærm hjemme i privaten, som medfører skæld ud i skolen var en pointe fra Louise Klinge. Det blev betegnet som: Dobbelt – negativ relation: Dem, der har det sværest hjemme, er også dem, der får mest skæld ud i skolen.

Næste møde i DCUM er den 6. juni 2023.

Ad 2. BFAs rådsmøde

Punkt 4. Drøftelse af organisering af styregrupper

Rikke præsenterede de to modeller for organisering af styregrupper. Det er nu den endelige model vælges, så vi skal være tydelige på de eventuelle ændringsforslag, som vi har.

Udfordringen ved den nye struktur er mellem det generiske og det branchemæssige. Det er vigtigt i den nye struktur at være obs på, at vi stadig kan løfte branchedagsordenen. Fx er den nye ulykkespjeces til undervisningssektoren en til- og målrettet version baseret på pjecen fra Sosu-området. Og netop denne tilretning gør, at det føles relevant, når den udsendes eller vi henviser til den.

- Og jf. kriteriet om at en aktivitet skal ramme mange – er undervisningsområdet så i sig selv stort nok?

Det blev drøftet hvorfor det lige er uønskede hændelser/krænkende handlinger, som er tilføjet model B. Det giver på den ene side god mening, men samtidig kunne der være masser af andre temaer, som kræver egen styregruppe fx stress.

- Derfor er vi ok med, at Rikke på vores vegne tilslutter os til model A.

Der kan godt nedsættes arbejdsgrupper på tværs eller ad hoc grupper. Det skal give mening og det som skal være fordelene er, at en lille gruppe kan arbejde mere effektivt og operationelt. Det kan der være en pointe i, fordi fx er teknologi placeret under fysisk arbejdsmiljø. Her er det værd at bemærke, at teknologi i en undervisningssammenhæng fx handler om robotter og digital chikane. Og det er et psykisk arbejdsmiljøproblem at være nervøs for at blive filmet og lagt på de sociale medier.

- Debatten blev afrundet med, at Rikke på rådsmødet spørger ind til snitflader mellem styregruppen for hhv. psykisk og fysisk arbejdsmiljø.

Det anbefales at gå med Rikkens alternative forslag om **et lille koordineringsudvalg** frem for et årligt møde hvor alle styregruppemedlemmer mødes for at koordinere styregruppernes arbejde. Det vil være meget mere enkelt, at det er de 3 styregruppeformænd, som mødes og koordinerer og så kunne det lille udvalg måske endda mødes en gang fysisk og en ekstra gang på teams. Dette fordi, at dem, som melder sig til en styregruppe, gør det for at arbejde med emnerne og ikke for også at bruge tid og kræfter på koordinerede møder.

- Der er opmærksomhed på, at alle ideer til temaer ikke skal komme fra rådet men også fra styregrupperne. Det skal være en samskabelse og det skal undgås, at styregrupperne udelukkende bliver drift. Rikke spørger ind til styregruppernes indflydelse og top down udfordringen på rådsmødet, når der tales årshjul.

Model for prioritering af temaer og aktiviteter

- Ift. kriterier for valg af aktiviteter, bør forebyggelse stå som et selvstændigt kriterium.

Nyhedsværdi og aktualitet blev drøftet ift. at være et mindre væsentligt kriterie. Der kan være ting, som fylder, som ikke er nye, men som stadig kræver en aktivitet. Fx er vejledningen: "Når klokken ringer" ikke ny; men den er en kendt og meget anvendt vejledning, som behøver opdatering.

- Det væsentlige er, at vi bruger energi på at formidle og ikke opfinde.

Dialogmødet

Ifølge dialogmødet som nævnes under bilag 5.2, står der, at forslagene bæres via projektlederne ud til drøftelse i styregrupperne) Her er det vigtigt at få opridset rammen for dialogdagen (ligesom der er opridset ansvars- og rollefordeling for hele BFA-sekretariatet). Hvad skal drøftes og hvad skal ikke og hvilken status har dialogmødet. Det er et ønske at dialogmødet er mere end blot inspiration og information. Det er vigtigt, at deltagerne rent faktisk kommer med input til de temaer, som skal indgå på rådets strategiske drøftelse. Ifølge Rikke er placering af dialogmødet inden rådets strategiske drøftelse, hvilket taler for, at der er indflydelse på temaer fremadrettet, når man deltager på dialogmødet.

- Det vil være rart at få det på skrift. Fx under beskrivelse af det strategiske rådsmøde i 4. kvartal, kan der stå, at der i det grundlagsmateriale, som sekretariatet sammenfatter, indgår temaer fra dialogmødet.
- Det vil på rådsmødet blive bemærket, at man måske godt kan skrive ramme for dialogdagen frem, så deltagerne er sikre på at deres input kommer med til rådets strategiske drøftelse.

Af yderligere punkter på rådsmødet dagsorden blev det kort vendt, om der var forslag til fremtidige emner.

Det kunne være:

- Digitaliseringens betydning for arbejdsmiljøet
- Unges digitale adfærd og grænseløse elever
- AT vejledningerne

Rikke fortalte, at hun er medlem af gruppen fastholdelse af medarbejdere, hvor der kommer en status på rådsmødet. Desuden kommer der status på alle aktiviteter; herunder besøgsteam, web mv.

Det blev kort vendt, at besøgsteam og SPARK måske er en smule konkurrenter på det kommunale område. Desuden problematikken ift. til den måde, som man tæller deltagere/berøringsflader på besøgsteamets møder.

Ad Nyt fra organisationerne

Der blev ikke udvekslet gensidig orientering.

Deltagere:

Tine Agenskov, DLF

Bolette Bom, FSL

Rikke Gierahn Andersen, DLF

Anne-Marie Otto, Uddannelsesforbundet

Inge Larsen, DLF

Afbud fra:

Lykke Svarre, lysv@fls.dk

Morten Theodor Bay, Uddannelsesforbundet

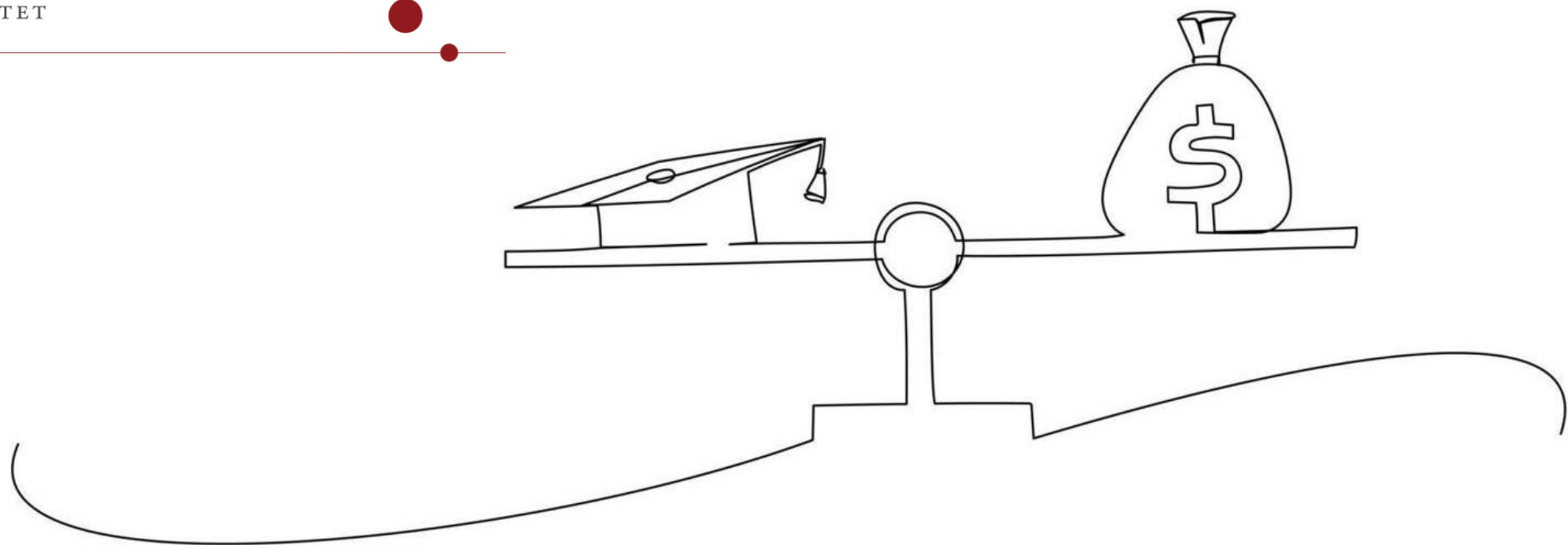
Ditte Rask, GL

PUNKT 2

Når penge møder pædagogik

Lucas Cone
Adjunkt, Institut for Kommunikation

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Med 6000 børn til færdselsshow.

Meget sjov og lidt færdsel.

Enmenligning.

unge... adgang... grad... m de... n til... r de... hvor...
 for... havns... ning... ovbr... ed de... en...
 akt... velse... viser... mel...
 oms... sko... den... dag... eller... stør... stær... enter... kyde... tælpe... ud... til at...
 elige... edre... sko... n til... mål... men... løst

ste nr. viste, åbnet en mulighed for, at amtsnævne ansætter sådanne amtskonsulenter, og hertil kommer så — efter svensk mønster — ungdomsvejlederne, som ungdomsnævne kan ansætte.
 Lærerorganisationerne afviste i 1949 indførelsen af obligatorisk ungdomsskole, væsentligst begrundet med, at man ikke kunne gøre skolen obligatorisk for den ungdom alene, som ikke søger en eller anden form for frivillig undervisning, og igvrigt med henvisning til manglen på lærerkrafter og lokaler. Det er ikke i strid med dette standpunkt, når man nu er med til at anbefale en forsøgsvis ordning med eet års forlængelse af undervisningspligten i kommuner, der kan og vil gennemføre noget sådant. Et forsøg binder ingen, men kan give nyttige erfaringer.

I 1949 afviste man undervisningspligtens udvidelse med følgende ord: »Denne støtte (til de 14—18-årige) ydes dog næppe på bedste måde ved at forhøje den undervisningspligtige alder, da det let medfører en fortsættelse af barneskolens undervisning og ikke en speciel ungdomsskole.« Helt anderledes ligger sagen naturligvis, når det perspektiv for en udvidelse af undervisningspligten, disse linier samtidig indeholdt, får muligheder for at åbne sig, ikke som en forlænget barneskole, men netop som en speciel ungdomsskole.

Som ungdomsskolekommissionens betænkning foreligger, er den politikerne, administrationens og organisationernes værk, og det er tilfredsstillende

midtag i den store st...
 Overbetjent *Lindbro*, der står i spidsen for de københavnske politibetjentes færdselsundervisning i skolerne, havde tilrettelagt en demonstration i 5 afdelinger, og udenom var der lagt en underholdningsramme med opvisning i rulleskøjteløb — en danseskole på rulleskøjter, en danselærer, der på rulleskøjter kunne springe over 8 stole, og en 3års lille pige, der også kunne demonstrere rulleskøjtekunsten — endvidere et landstrygerorkester med alle slags klownkunstner og øresønderrivende trutteri, en cykelboldkamp og *Ib Schönberg* som forsanger på en sang om de 10 cykelbud og til sidst det store sus: 6 dages løbets cykelryttere i kamp over 25 omgange.

Det kan ikke skjules: det blev underholdningsrammen, der tog magten fra færdselsindholdet. Overbetjent *Lindbro* kæmpede såmænd heltemodigt mod de 6000 børns snak og støj og fik også nogenlunde gennemført 1. og 2. afdeling af færdselsbelæringen, men allerede ved 3. afdeling protesterede ungdommen højlydt mod at få mere pædagogik. De ville meget hellere have rulleskøjteløb, cykelbold og 6 dages ryttere og gav pokker i overbetjentens virvar af røde og grønne trafikanter, der skiftevis færdedes forkert og rigtigt, og morede sig alene over færdselsklownen, der gjorde alt det, man ikke må.

For at sige det kort og hårdt: De 6000 børn fik en sjov eftermiddag, men som færdselsundervisning var det store show intet værd — en komplet misforståelse.

Men nogen har måske nok haft fornøjelse af den storstilede forestilling. *Shell* fik i alt fald reklame og ikke mindst 6 dages løbene fik det. På alle

Det kan ikke skjules: det blev underholdningsrammen, der tog magten fra færdselsindholdet. Overbetjent Lindebro kæmpede såmænd helt modigt mod de 6.000 børns snak og støj og fik også nogenlunde gennemført 1. og 2. afdeling af færdselsbelæringen, men allerede ved 3. afdeling protesterede ungdommen højlydt mod at få mere pædagogik... For at sige det kort og hårdt: De 6.000 børn fik en sjov eftermiddag, men som færdselsundervisning var det store show intet værd – en komplet misforståelse. Men nogen har måske nok haft fornøjelse af den storstilede forestilling. Shell fik i alt fald reklame.

Folkeskolen, 1952, s. 971

Mellem undervisning og underholdning

- Hvilken rolle kan eller bør private aktører spille i undervisningen?
- Hvordan involveres private aktører i formuleringen og realiseringen af uddannelsespolitiske mål?
- Hvor går grænsen mellem velgørenhed og egeninteresse?
- Hvad gør det ved undervisning på forskellige niveauer, når undervisning bliver til underholdning?

GLOBALISATION, SOCIETIES AND EDUCATION
2020, VOL. 18, NO. 4, 374–390
<https://doi.org/10.1080/14767724.2020.1732194>

Soft privatisation: mapping an emerging field of European education governance

Lucas Cone and Katja Brøgger

Danish School of Education, Aarhus University, Copenhagen, Denmark

ABSTRACT

This paper introduces the concept of ‘soft privatisation’. Departing from a review of the literature examining the growing participation of private sector actors in the provision of public education across Europe, the paper investigates how privatisation has emerged in the context of the European Union as a phenomenon embedded in, rather than a replacement of, public education. Through analysing the creation of a European education area – and the move of European education from being a driver for economic growth to becoming an Economy in itself – the paper argues that privatisation in Europe is deeply imbricated with the network modes of public education governance characteristic of the European Union and the Bologna Process. These entanglements have implications both for the transparency and political accountability of private sector actors involved in public education.

ARTICLE HISTORY

Received 4 October 2019
Accepted 16 February 2020

KEYWORDS

Soft privatisation; European education; EU; soft network governance; public education; commercialisation

Introduction. Privatisation and governance in European education

From Italy to Germany to Denmark, we are witnessing a drastic growth in the use of private sector services within public education institutions and administrations (Fredriksson 2009; Harris and Haydn 2012; Lundahl et al. 2013). Whether in the form of private research funding, outsourcing of educational functions, or certificates for teachers emerging outside formal institutional settings, the embedding of private services in public education is blurring the traditional conception of public education as a state-operated service, free from private interests (Wiborg 2013; Biesta 2015; Meier and Gasoi 2017). The emergence of private-public assemblages forming around and beyond the states is profoundly challenging how we think of educational ownership and policy-making. Converging with the configuration of a *European* education community gaining prominence up through the 2000’s and 2010’s in the wake of the Bologna Process, these shifts in private-public authority beg us to question how the increasing use of private services has been enabled in a European context, intricately related to the governance infrastructures of Europe, in particular the European Union. This question is, conversely, the point of departure for this paper.

With varying terminology – commercialisation, marketisation, corporatisation, privatisation – the shifts in educational planning, administration, and execution from public to private hands have become the focus of a growing body of literature over the course of the past two decades (Ball and Youdell 2008; Ball 2009; Au and Ferrare 2015). With reference to an emerging global education industry (Verger, Steiner-khamsi, and Lubienski 2016a), scholars have taken up the challenge of addressing how private foundations, tech-companies, and private schools have gained traction

CONTACT Lucas Cone luc@edu.au.dk Danish School of Education, Aarhus University, Tuborgvej 164, 2400 Copenhagen, Denmark

© 2020 Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

NORDIC JOURNAL OF STUDIES IN EDUCATIONAL POLICY
2022, VOL. 8, NO. 1, 1–8
<https://doi.org/10.1080/20020317.2022.2045164>

INTRODUCTION

Introduction: mapping commercial interests and imaginaries in Nordic education

Lucas Cone and Lejf Moos

Danish School of Education, Aarhus University, Copenhagen, Denmark

Commercializing education

Would it be possible to foster the development of a strong pedagogical industry that could be compared to the pharmaceutical industry in the health sector? (Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), 2007).

Almost 15 years on, it is tempting to revisit the question posed by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) with a touch of biblical irony: ‘We have the prophetic word confirmed’ (Peter 2, 1:19). Since 2007, the rise of markets for teaching and learning has turned education into one of the fastest growing markets worldwide, with recent prophecies suggesting a staggering \$10 Trillion education industry in 2030 (HoloniQ, 2020). Spearheaded by massive infrastructural investments in digitization, Venture Capital investments in companies working in education are at a record high: Annual Venture Capital (VC) investments in European education start-ups grew from 140 million USD in 2014 to 2.5 billion USD in 2021 (Brighteye Ventures, 2022). The Nordic countries have not escaped this trend. Boosted by the Covid-19 pandemic, institutions, municipalities, and governments across the Nordic region have invested heavily in commercially driven infrastructures and services promising to create more diverse, modern, coherent, and data-based educational systems (Cone et al., 2021; Ljungqvist & Sonesson, 2021).

Defined most broadly as ‘the opening up of schools and their practices to goods and services from commercial providers with the express purpose of leveraging profit from schools’ (Hogan & Thompson, 2017, p. 2), the large-scale commercialization of education in and beyond the Nordic countries affects more than just corporate bottom lines and stock markets. In classrooms across the Global North, the involvement of commercial actors is reconfiguring the very foundations of what teaching and learning is about, who should participate in it, and where it should occur: Teachers creating tasks in Google Classroom, students finishing their assignments on Seesaw, parents checking in on their students’

work on Aula, principals preparing Kahoot quizzes for the next staff meeting, schools rebuilding their pedagogical profiles based on partnerships with Lego Education. As the boundaries between public education and corporate interests continue to blur, it is more vital than ever to examine the political, social, and pedagogical implications of these reconfigurations.

While there is a significant body of scholarship addressing private schools and non-state actors’ involvement in the pluralistic governance of Nordic education (Larsen et al., 2021; Wiborg & Larsen, 2017), questions of profit, branding, and capitalization within schools are relatively new topics in Nordic education research (Rönningberg, 2017; Seppänen et al., 2021). Building on recent scholarship examining the political economies underpinning contemporary forms of market-making and capital (Birch & Muniesa, 2020; Çalişkan & Callon, 2009; Sadowski, 2020; Srnicek, 2016), the present concern with commercialization in schools appears to involve at least three intertwined tendencies. Through different mechanisms and at varying rates, these tendencies constitute the backdrop for the commercial entanglements addressed in this special issue.

First, it involves a movement towards privatization of educational functions, denoting a process by which private sector actors are either contracted or enticed via deregulation to manage services and infrastructures in education (Alexiadou, 2013; Starr, 1989). In the Nordic countries and Europe in particular, this process is commonly realized through mechanisms associated with soft privatization, in which private sector involvement emerges not as a direct replacement of or ideological alternative to public government and welfare state control, but rather as embedded within the regulatory frameworks of outcome-based governance (Cone & Brøgger, 2020; Moos, 2009).

Second, it involves the increasing digitalization of educational governance, revolving around the use of algorithms, websites, and quantitative data to (re-)present, reconfigure, and govern educational activities and relations (Cone et al., 2021; Gorur et al., 2019; Williamson, 2016). More recently, this tendency has

CONTACT Lucas Cone luc@edu.au.dk Danish School of Education, Aarhus University, Tuborgvej 164 2400 Copenhagen, Denmark
This article has been corrected with minor changes. These changes do not impact the academic content of the article.

© 2022 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group.
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits unrestricted non-commercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

General submission

European Educational Research Journal

1–24

© The Author(s) 2021

Article reuse guidelines:

sagepub.com/journals-permissions

DOI: [10.1177/14749041211041793](https://doi.org/10.1177/14749041211041793)

journals.sagepub.com/home/eer

Pandemic Acceleration: Covid-19 and the emergency digitalization of European education

Lucas Cone

Katja Brøgger

Aarhus University, Denmark

Mieke Berghmans

Mathias Decuyper

KU Leuven, Belgium

Annina Förtschler

University of Naples Federico II Social Sciences Area Library, Italy

Emiliano Grimaldi

University of Naples Federico II, Italy

Sigrid Hartong

Helmut Schmidt University Hamburg, Germany

Thomas Hillman

Göteborgs Universitet, Sweden

Malin Ideland

Malmö Universitet, Sweden

Paolo Landri

IRPPS CNR, Italy

Corresponding author:

Lucas Cone, Danish School of Education, Aarhus University, Tuborgvej 164, Building B, 217, Copenhagen, 2400, Denmark; Coordinator, PRIVATOPIA Research Network on the Privatization of European Education. Email: luc@edu.au.dk

Baggrund

- Forskningsprojekt om private aktørers rolle i undervisningssektoren
- Fra sektorforståelse til ydelsesblik
 - Finansiering
 - Regulering
 - Udførelse
- Dokumentanalyser (fagblad, virksomhedsdokumenter, hjemmesider osv.)
- Interviews med private aktører, institutioner og kommuner
- Observationer af forløb

**Lad eleverne kæmpe om 10.000 til klassekassen...
...og samtidig blive meget klogere!**

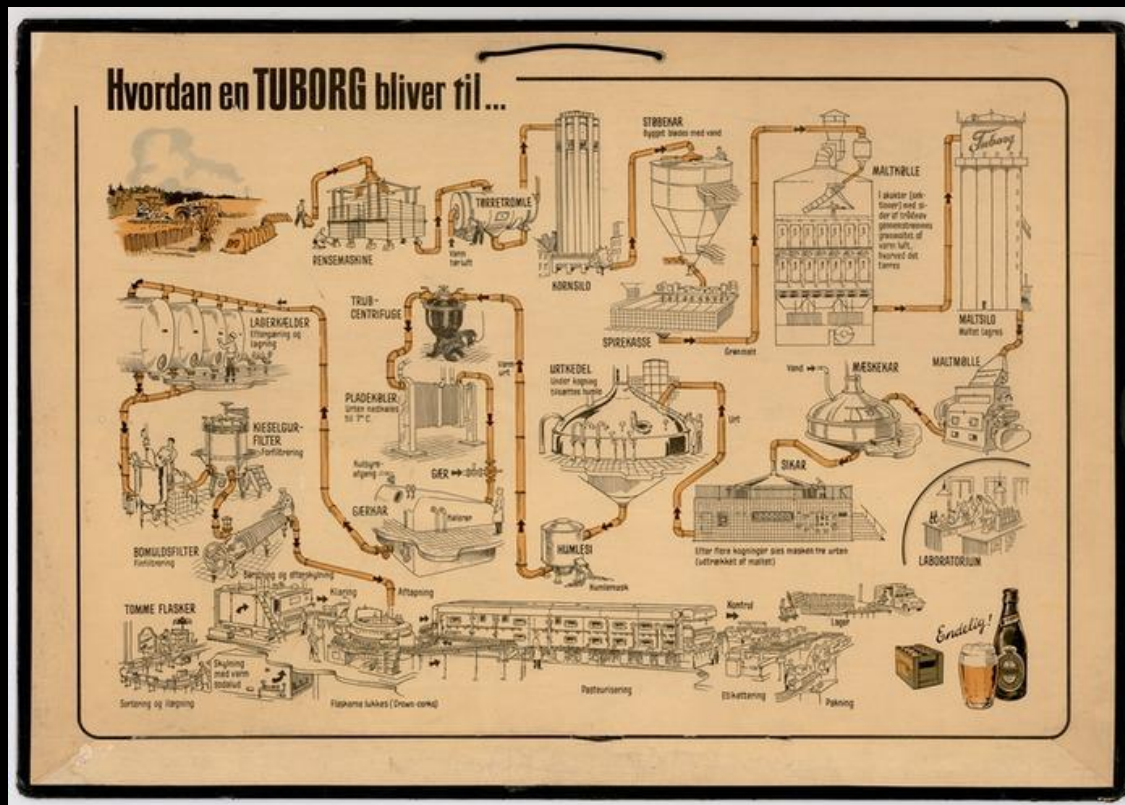
Vi udsætter en præmie på 10.000 kr. til den 7.-10. klasse, som afleverer det bedste klasseprojekt over emnet "Kaffe og samfund".
Og de ca. 20 bedste besvarelser vil blive udstillet ved 2 store jubilæumsudstillinger om kaffe til foråret 1992 i hhv. København og Århus.

Kaffe er verdens næststørste handelsvar og berører botanik, husholdning, fysik, matematik, samfundslære o.s.v. Derfor er kaffe ideelt til tværfaglig undervisning og emneuger.
Vi har et bredt udvalg af undervisningsmateriale, som for de flestes vedkommende er gratis.

Ring efter brochure, som fortæller alt om konkurrencen og undervisningsmateriale.

Dansk Kaffe-information
Grove Strandvej 4 • 2670 Grove • Tlf. 45 66 10 20

Materialer og kampagner

Anskuelsestavle sponsoreret af Tuborg, 1955

Anskuelsestavle sponsoreret af Brugsen, 1975

Materialer og kampagner

Verdensmålspl sponsored af UNICEF, 2023

Kåre Rasborg · Danmarks Matematiklærerforening

Pengequizen

[Indhold](#) [Kapitler](#)

Pengequizen er en netbaseret quiz om privatøkonomi, matematik og digital sikkerhed.

Pengequizen er en del af Pengeuge, som er en uddannelseskampagne fra Finans Danmark om unge og privatøkonomi.

Pengeuge, Finans Danmark, 2023

Forløb og besøg

Reklame for gratis skolebesøg til Legoland, Fagbladet Folkeskolen, 1974

Besøg hos lokal bank, Maribo lokalarkiv, 1959

Forløb og besøg

First Lego League, Odense Kommune, 2022

LIFE FONDEN

KLAR TIL NÆSTE SKOLEÅR?
BOOK ET LIFE FORLØB NU

LIFE FORLØB ER GRATIS
NATURFAGLIGE
UNDERVISNINGSFORLØB

I LIFE Forløb arbejder eleverne praktisk med virkelighedsnære problemstillinger, der understøtter udviklingen af elevernes naturfaglige kompetencer.

- MIKROSAFARI | 1.-2. KLASSE
- AUTOPILOT | 5. KLASSE
- ENZYMLAGTEN | 8. KLASSE
- PLASTMISSIONEN | 7. KLASSE
- WEGROW | 8. KLASSE
- KRÆFTENS GÅDE | 8.-9. KLASSE
- TURBOVÆKST | 9. KLASSE
- TASTEMASTER | 10. KLASSE (FRA EFTERÅRET 2023)

LÆS MERE OG BOOK PÅ [LIFE.DK](https://life.dk)

Reklame for LIFE-forløb, 2023

Lobbyisme og donationer

Billede fra den danske sundhedspleje, 1958

Rockefeller familien

Lobbyisme og donationer

Visible Learning forløb, Egebakkeskolen 2014

Mærsk Mc-Kinney Møller

En ukontroversiel historie

- Private aktører har bidraget – men mest i periferien med forløb, materialer og praktiktilbud
- Statslig regulering af undervisning udviklet som værn mod 'ideologisk indhold og indoktrinering' (UVM, 1933)
→ styringskæde og pluralisme
- "Forholdet mellem private aktører og undervisningsområdet har gennem det tyvende århundrede været ukontroversielt" (Cuban, 2004)

Reklame for Ekstra Bladets skolefodboldturnering,
Fagbladet Folkeskolen, 2001

Information

BAGGRUND Læsetid: 10 min

Eksterne penge skævrider forskningen. Her er et indblik

De private fonde finansierer stadig mere forskning. Det giver flere penge til forskning, men koncentrationen af forskningsmidler kan føre til, at vi kommer til at mangle vigtig viden og får færre nybrud, mener eksperter

Trods koncentrationen inden for medicin og naturvidenskab får humaniora og samfundsvidenskab faktisk flere forskningsmidler herhjemme end i udlandet, påpeger Jens Oddershede, der er formand for Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd.

af PETER NICHOLLS

Lise Richter **Følg skribent**

Weekendavisen

KOB ABONNEMENT Log ind Menu

SAMFUND KULTUR BØGER IDEER

3. JUNI 2020

Filantropisk. »Et kæmpestort problem.« »En kolonisering.« »En virus i uddannelsesverdenen.« På landets lærer- og pædagoguddannelser vokser kritikken af et nyt og usædvanligt tæt samarbejde med LEGO Fonden.

Farlig leg

MARKUS BENNSEN

Omgivelserne var blevet mere farverige, da Anders Laulund i februar begyndte på sidste semester af læreruddannelsen på professionshøjskolen UCN. For enden af Aalborg-afdelingen atriungård var tre centrale lokaler blevet indrettet til »PlayLab«, legerum, hvor Laulund og hans medstuderende skal eksperimentere med at bruge alt fra maling til robotter og Virtual Reality-briller i undervisningen.

Kristeligt Dagblad

KUNST | 08.04.14 KL. 01:01

USA danner forlæg for strategisk tænkning i danske fonde

Fokusering på enkelte temaer i dansk fondsarbejde har forbilliget amerikanske effektiviseringstanker. Professor advarer mod, at de private fonde kommer til at definere, hvad der er bedst for samfundet

Ulrik Strojfer Kappel

FUNDATS

FONDE REOLEN BRANCHE

BUPL ser med bekymring på fondes stigende involvering i landets daginstitutioner

Fonde kaster i stigende grad deres penge og opmærksomhed på projekter målrettet børn i landets dagtilbud. Det er langtfra problemfrit, lyder det fra pædagogernes fagforening, BUPL. Forsker fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), ved Aarhus Universitet opfordrer til, at udviklingen følges tæt og kritisk.

af PERNILLE MOGENSEN

17. maj 2022

Aaltinet Artikler Debat Job & Navne Podcast

10. august 2023 kl. 06:00

Danmarks Lærerforening bekymret over eksplosion i fondes donationer til grundskolen

Folkeskolen og uddannelsesinstitutioner kommer ud af demokratisk kontrol, hvis ikke politikerne forholder sig til private fondes stigende indflydelse, mener formanden for Danmarks Lærerforening.

Lego Fonden støtter blandt andre Coding Pirates. Foto: Mads Emil Busch

Mikala Satiya Rørbech Redaktør

De rige fonde forstyrrer undervisningen og udfordrer lærernes faglighed i klasselokalet. Det mener Gordon Ørskov Madsen, som er formand for Danmarks Lærerforening. Han

Om Christine Antorini Christine Antorini stopper som fondsdirektor: Vil være

NAVNET VIS ALLE

POLITIKEN MENER

De hovedrige fonde sætter kursen for Danmark. Var det ikke på tide, at politikerne overtog roret?

Fonde bør bidrage mere til samfundets bedste.

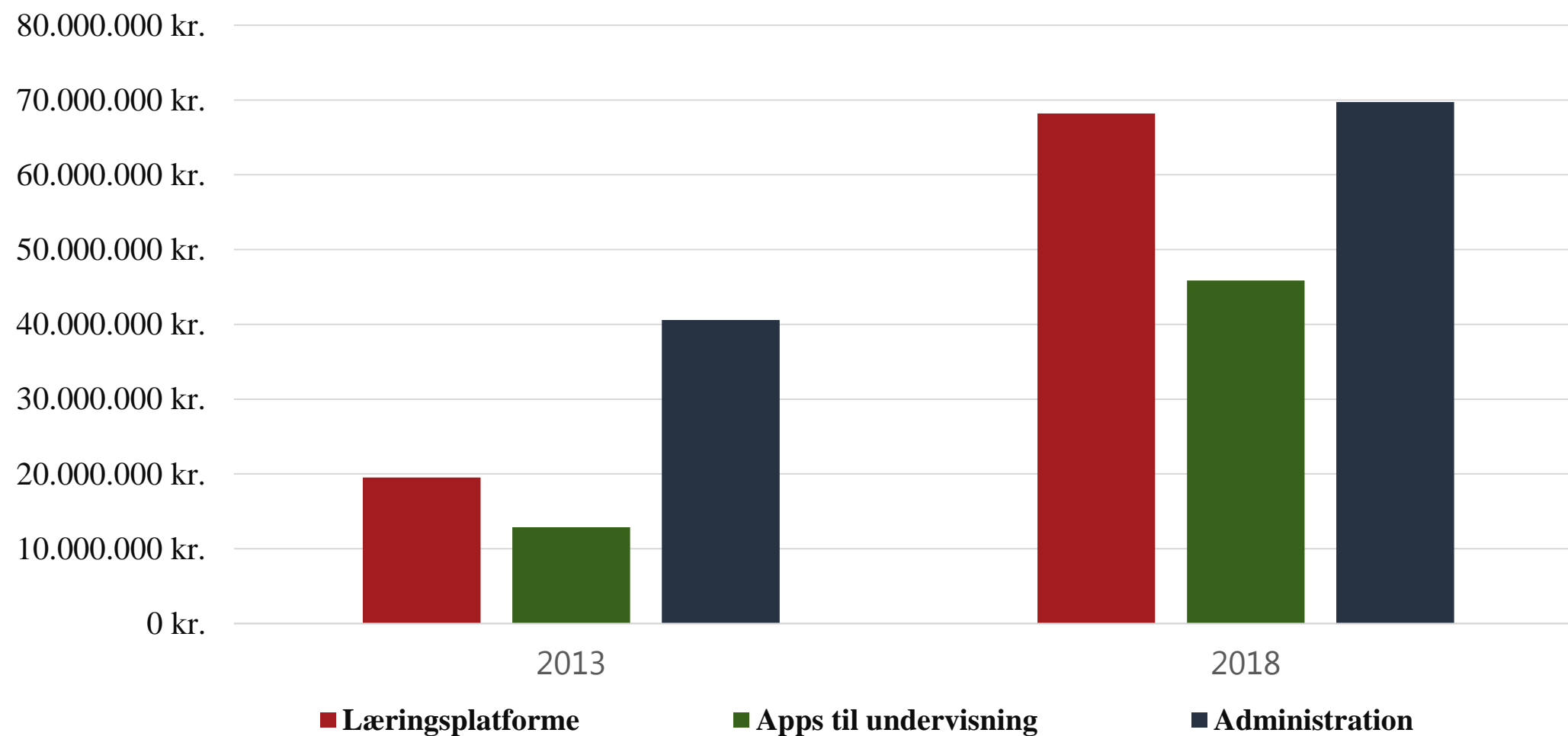
AUTOMATISK OPLÆSNING

Foto: Gretners Tveho lar

		2017	2018	2019	2020	2021	Ændring 2017-2021	Ændring 2020-2021	%-vis ændring 2017-2021
Bevilgede midler (mio. kr.)	Alle fonde	620	1.358	1.846	1.542	3.886	3.266	2.344	527%
	Erhvervsdrivende fonde	342	950	1.378	1.246	3.263	2.921	2.017	854%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	278	408	468	296	623	345	327	124%
Bevillinger (antal)	Alle fonde	19.124	17.629	13.321	10.843	9.033	-10.091	-1.810	-53%
	Erhvervsdrivende fonde	7.443	8.481	6.923	3.263	5.718	-1.725	2.455	-23%
	Almene fonde og fondslignende foreninger	11.680	9.147	6.398	7.580	3.315	-8.365	-4.265	-72%

Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning (antal og mio. kr. fra 2017 til 2021), Fondenes Videnscenter (2023)

Omsætning for danske uddannelsesvirksomheder (mio. kr. fra 2013 til 2018)

Nye tider?

- Nye politiske strategier og reformer
 - Evidens og effektivisering muliggør nye typer af forhold mellem offentlige og private aktører
- Transnationale aktører og globalisering
 - Påvirker bevægelse fra undervisning som kulturelt fænomen til vidensøkonomi som standard
- Digitalisering tilkobles nye praksisser
 - Afkobler kontekstuelle særegenheder og stedslig forankring

Nye fonde?

NYE SAMARBEJDSFORMER
MED FOKUS PÅ
SYSTEMFORANDRING

BEVÆGELSE FRA AT
KOMPENSERE OG SUPPLERE TIL
AT FACILITERE OG VERIFICERE

FORANKRET I "ØKOSYSTEMER"
AF VIDEN, PRAKSISSE,
METODER OG AKTØRER

Vi var som sagt indbakkestyret. Og så til nu, hvor vi så selv er opsøgende i forhold til samarbejdspartnere, projekter, afprøvning af nogle forskellige ting, opdyrkning af nogle forskningsmiljøer for eksempel. Så det er en meget mere aktiv rolle vi har i forhold til at sige de samfundsproblemer vi fokuserer på, hvordan kan vi arbejde med dem?

Større dansk fond, interview

Fra indbakke til udbakkestyring

- Arbejder med 'ønske om at være aktivt involveret i at bestemme hvordan pengene bruges' (Avelar, 2019, p. 5)
- "Fra magt over til magt med"
- Tillid til store virksomheder og fonde som drivkraft for samfundet (Kristiansen, 2019)
- Fonde "hoster" og evaluerer i stigende selv projekter og forløb, som de finansierer

Nye muligheder og nye udfordringer

Pædagogiske problemstillinger

- Inspirerende tilbud i en presset hverdag
- Nye "ambassadørroller" og frikøb af tid giver stolthed og udviklingsmuligheder

Men:

- Sammenkædning af private forløb med læringsmål og standarder gør det svært at skelne mellem politik og lobbyisme
- Pædagogisk vægtning af spil og leg afvæbner kritik af indhold (jf. Shell)
- Skabelse af interne konfliktlinjer

Nogle af mine kolleger har været på kurser og lært alle de her smarte begreber om leg, men det er ærlig talt svært at være med, det er som om de går rundt og tror de er konger af undervisningen. Altså, 30 års erfaring må også tælle for noget, ikke sandt?

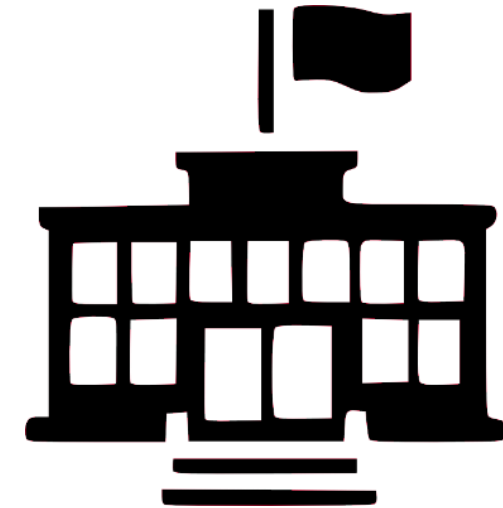
Lærer, om kommunes samarbejde med fond om forløb

Organisatoriske problemstillinger

- Nye samarbejdsformer giver institutioner en stemme i at forme virksomheder og fondes forløb og fokusområder
- Presset finansiering afhjælpes

Men:

- Institutioner og kommuner har meget forskellige vilkår for at forvalte ansvaret for at "modtage gaver med videre samt tage stilling til de konsekvenser, en modtagelse vil kunne medføre" (UVM, 2020)
- Partnerskaber er ikke altid lige

Jeg tror mange har den her følelse af, den her virksomhed, de er kæmpestore og har styr på deres ting, så dem kan vi stole på. Måske er vi lidt for ukritiske til at vurdere om indholdet [...] faktisk står på mål med de ting vi er forpligtet på.

Kommunal medarbejder, om kommunes brug af sponsorerede forløb

Strukturelle problemstillinger

- Fordel at private aktører i mindre grad er begrænset af bureaukrati
- God fornemmelse af trends og bevægelser

Men:

- Investeringer og bevillinger indebærer også kvalitative ændringer i hvordan vi håndterer og regulerer viden og undervisning
- Handler ikke om skjulte agendaer, men formen for politik
- Risiko for afpolitisering af undervisning

Den nordiske model er baseret på at skabe solidaritet og konsensus på tværs af sociale klasser. Samtidig marginaliserede den markedet som den vigtigste aktør i distribuering af menneskers livschancer. Staten har spillet den mest central rolle i social forandring.

Prøitz & Aasen, 2017, s. 215

Spørgsmål og kommentarer?

PANEL DISCUSSION

Private Foundations in Public Education

Time: 1 pm – 2 pm, 29th of August 2023

Place: Room A220 'Festsalen', Danish School of Education, Aarhus University, Campus Emdrup

Private foundations are making waves in public education all over the world. In Denmark, private foundations such as Novo Nordisk, LEGO, and Mærsk have become important players in public education. The investments of private foundations bring with them new pedagogical practices, educational expertise, and institutional responsibilities. Yet despite their rapid growth in size and influence, the empirical and structural impact of private foundations in public education remains surprisingly underexplored.

Panelists:

- Antonio (Ono) Almedo, Associate Professor at University of Exeter (UK)
- Emma Rowe, ARC DECRA Fellow at Deakin University (Australia)
- Hanne Knudsen, Associate Professor at Aarhus University (Denmark)
- Linda Rönnberg, Professor at Umeå University (Sweden)

Moderators:

- Lisa Rosén Rasmussen, Associate professor, Aarhus University (Denmark)
- Lucas Cone, Tenure Track Assistant Professor, University of Copenhagen (Denmark)

The panel discussion is open to everyone.

Registration is not necessary. If you would like to participate online write to Hanne Knudsen (hakn@edu.au.dk).

PUNKT 5

VEDTÆGTER FOR ”UNDERVISERORGANISATIONERNES SAMRÅD”

§1

”Underviserorganisationernes Samråd” er et samarbejdsforum, der har til formål at sikre de tilsluttede underviserorganisationer størst mulig indflydelse på de faglige og pædagogiske forhold, som samrådet beslutter sig til at samarbejde om.

§2

Dette formål søges bl.a. opfyldt ved, at organisationerne samarbejder, koordinerer og informerer tættest muligt om fælles interesseområder.

Samrådets virksomhed er uafhængig af eksisterende forhandlingskonstellationer og anfægter på ingen måde den enkelte organisations forhandlings- og aftaleretlige forhold.

§3

Enhver organisation, der er tilsluttet en hoved- eller centralorganisation og som organiserer undervisere indenfor børne-, ungdoms- og voksenundervisningsområdet, kan søge optagelse i samrådet. Henvendelse herom rettes til forretningsudvalget, som godkender optagelsen.

§4

En organisation, der har tilsluttet sig samrådet, kan udtræde af dette med 6 måneders varsel. En udmeldt organisation har ikke krav på nogen del af erlagt kontingent eller på samrådets øvrige midler.

§5

Samtlige tilsluttede udpeger op til 2 repræsentanter fra organisationen til samrådets forretningsudvalg. Såfremt en organisation vælger at lade sig repræsentere af 2 repræsentanter, skal de dække forskellige undervisningsformer inden for organisationen. Dog kan organisationen ikke lade sig repræsentere via lederrepræsentanter.

Forretningsudvalget er samrådets øverste myndighed og forestår den overordnede ledelse af samrådet.

Forretningsudvalget bestemmer selv sin konstitution og forretningsorden.

Forretningsudvalget har ansvaret for samrådets sekretariatsfunktion og har desuden følgende opgaver:

- At nedsætte underudvalg
- At fastlægge de nærmere retningslinjer for samarbejdet

- At fastlægge de økonomiske vilkår (budget) for samarbejdet

Forretningsudvalget foretager de økonomiske dispositioner og fastsætter regler for regnskabsførelsen, revisionen, fremgangsmåden ved ind- og udbetalinger samt for anbringelse af eventuelle beholdninger.

§6

De tilsluttede organisationer betaler et årligt kontingent til samrådet.

Kontingentet fastsættes af forretningsudvalget.

Den enkelte organisations samlede kontingent beregnes på grundlag af antal medlemmer, der er ansat i uddannelsessektoren pr. seneste 1. januar, som ikke er studerende eller ledige.

Den enkelte organisation hæfter overfor samrådets forpligtelser alene med sit indbetalte og forfaldne kontingent.

§7

Sekretariatsfunktionen varetages af én af de tilsluttede organisationer.

Forretningsudvalget fastsætter de økonomiske vilkår for varetagelse af sekretariatsfunktionen.

§8

De tilsluttede organisationer er selv ansvarlige for at forestå information om samrådets virksomhed til egen organisation.

§9

Opløsning af samrådet og ændring af dets vedtægter kan vedtages af 2/3 af forretningsudvalgets medlemmer.

Senest revideret på mødet den 8. november 2018

Forretningsorden for Danske Underviserorganisationers Samråds forretningsudvalg

§1

Formændene for samtlige de organisationer, der er tilsluttet samrådet indtræder i forretningsudvalget.

Hver organisation kan lade sig repræsentere i forretningsudvalget med yderligere én repræsentant. Hver organisation kan desuden udpege en suppleant.

Navne, adresser og kontaktoplysninger på medlemmer af forretningsudvalget meddeles til den organisation, der varetager sekretariatsfunktionen. Den enkelte organisation har selv ansvaret for, at oplysningerne er ajourførte.

§2

På forretningsudvalgets første ordinære møde vælges en formand for samrådet. Desuden vælges yderligere 3 personer, som sammen med formanden udgør et arbejdsudvalg.

Valgene gælder for en periode på 2 år.

Arbejdsudvalget forbereder forretningsudvalgets møder.

Arbejdsudvalget kan træffe beslutning i sager, hvor behandlingen ikke kan afvente det næste ordinære forretningsudvalgsmøde. Arbejdsudvalget skal hurtigst muligt orientere forretningsudvalget om sådanne beslutninger.

Ved formandens forfald ledes forretningsudvalgets møder af én af de øvrige medlemmer af arbejdsudvalget.

§3

Samrådets arbejde ledes af formanden.

Formanden træffer afgørelser i rene ekspeditionssager, som fremkommer mellem forretningsudvalgsmøderne. Formanden skal ved førstkommende forretningsudvalgsmøde orientere om trufne beslutninger.

Formanden har ansvaret for samrådets sekretariatsfunktion.

§4

Forretningsudvalget udpeger en politisk ansvarlig for hver af de arbejdsgrupper, som det besluttes at nedsætte.

§5

Forretningsudvalget mødes mindst 3 gange årligt.

Udvalget skal indkaldes, hvis formanden eller 1/3 af forretningsudvalgets medlemmer anmoder om det.

Formanden sørger for, at der senest 3 uger før hvert møde udsendes mødeindkaldelse med angivelse af mulighed for at få punkter sat på dagsordenen. I ekstraordinære og hastende situationer kan der dog ses bort fra varslingsfristen.

Formanden sørger for, at der udsendes dagsorden, bilag mv. til hvert møde.

Der optages og udsendes beslutningsreferat af forretningsudvalgets møder.

§6

Alle beslutninger i samrådets forretningsudvalg træffes med almindelig stemmeflertal.

Forretningsudvalget er beslutningsdygtigt, når over 50% af medlemmerne er til stede.

Der kan kun afgives stemme ved personligt fremmøde.

§7

Forretningsudvalget træffer beslutning om nedsættelse af arbejdsgrupper for hvert af de områder, som samrådet beskæftiger sig med.

Forretningsudvalget har ansvaret for, at der udarbejdes kommissorium og budget for hver arbejdsgruppe.

Den politisk ansvarlige for hver arbejdsgruppe har ansvaret for, at forretningsudvalget informeres om arbejdet i gruppen.

§8

Ændringer i denne forretningsorden kan vedtages af forretningsudvalget med almindeligt stemmeflertal.

Vedtaget på Danske Underviserorganisationers Samråds stiftende forretningsudvalgsmøde den 4. september 1995.

§2, 4. afsnit er tilføjet på forretningsudvalgets møde den 4. september 1996.

§2 er revideret efter forretningsudvalgets møde den 18. september 2019.